

ปัญหาการจดทะเบียนสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อเข้าเป็นภาคีกรุงเฮก¹

นริศรา เพชรรัตน์²

กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาว่าด้วยการออกแบบผลิตภัณฑ์ อาทิ การออกแบบแก้วน้ำเพื่อใช้ดื่ม น้ำ การออกแบบเก้าอี้สำหรับนั่ง ปากกาที่ใช้สำหรับเขียนหนังสือ การออกแบบยางลบดินสอสำหรับลบคำ การออกแบบชิ้นส่วนของเล่นเพื่อประกอบเป็นรูปร่างช่วยสอนเด็กให้มีพัฒนาการ รวมถึงการออกแบบเสื้อผ้าเพื่อให้เกิดความสวยและเพิ่มความอบอุ่นให้กับร่างกาย ซึ่งการออกแบบผลิตภัณฑ์มีลูกเล่นที่สำคัญในทุกแง่มุมที่สำคัญในชีวิตของสังคม โดยการคิดค้นอันเป็นงานที่ใช้ความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์

สิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่จะขอรับความคุ้มครองได้ต้องมีความใหม่ของสิ่งประดิษฐ์เป็นลำดับแรก สิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ได้รับความคุ้มครองนั้นมีวิธีการริเริ่มต่างกัน บางผลิตภัณฑ์มาจากการออกแบบที่ไม่เคยมีมาก่อน แต่บางผลิตภัณฑ์เป็นการพัฒนาสิ่งที่มีอยู่แล้วให้เกิดความสวยงามกว่าเดิมหรือแปลกแตกต่างจากเดิม ซึ่งแบบผลิตภัณฑ์อาจมีหรือไม่มีกลไกการใช้งานก็สามารถขอรับความคุ้มครองตามสิทธิบัตรการออกแบบได้เช่นเดียวกัน หลักเกณฑ์ในลักษณะนี้สามารถคาดหมายได้ว่าการออกแบบผลิตภัณฑ์ คือ หัวใจหลักของการทำธุรกิจและการตลาดของการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายในท้องตลาด ในงานวิจัยนี้ ผู้ศึกษาค้นคว้ากฎหมายการจดทะเบียนสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อเข้าเป็นภาคีกรุงเฮก ว่า กฎหมายไทยนั้นมีความสอดคล้องกับการการจดทะเบียนตามระบบกรุงเฮก เพื่อพัฒนาระบบจดทะเบียน โดยเฉพาะกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับแบบผลิตภัณฑ์ ได้แก่ พระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ.2522 ว่าด้วยการออกแบบผลิตภัณฑ์ มาตรา 3 มาตรา 56 และมาตรา 57 และมาตรการบังคับใช้สิทธิภายใต้ความตกลงกรุงเฮกว่าด้วยการจดทะเบียนการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมระหว่างประเทศ (Hague Agreement Concerning the International Registration of Industrial Designs) เพื่อให้ความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาที่มีลักษณะปรากฏความสวยงามให้เห็นด้วยสายตา การออกแบบใดที่มีความสวยงามย่อมเป็นงานที่ขอรับความคุ้มครองได้ แม้ว่าการออกแบบนั้นอาจจะมีบางเรื่องที่ไม่เข้าเกณฑ์ของกฎหมายไทย แต่ตามระบบกรุงเฮกรับรองสิทธิการออกแบบกว้างทำให้ผู้ออกแบบได้รับความคุ้มครองตามระบบกรุงเฮก โดยจะพิจารณาในประเด็นต่อไป

¹บทความนี้เรียบเรียงจากการศึกษาอิสระ เรื่อง ปัญหาการจดทะเบียนสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อเข้าเป็นภาคีกรุงเฮก โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์ ดร.ปภาศรี บัวสวรรค์ และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์จรัส เล็งวิทยา และ รองศาสตราจารย์ ดร.กัลยา ตันศิริ

²นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (ส่วนกลาง) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

สำหรับกรณีการวิเคราะห์ถึงหลักเกณฑ์การขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อเป็นภาคีกรุงเฮกนั้น ต้องพิจารณาในหลายแง่มุมสำหรับผลิตภัณฑ์ อาทิ การพิจารณางานที่ปรากฏอยู่แล้ว แบบคำขอที่ยื่นเพื่อขอรับความคุ้มครองพร้อมรายละเอียด หลักการออกแบบที่เป็นสากลใช้ได้ทั่วโลก หลักการเสรีภาพในการออกแบบ ขอบเขตการให้ความคุ้มครองการใช้ภาพประสานกับผู้ใช้ (Graphical User Interface) งานด้านเทคนิคหรือกลวิธีที่สามารถนำไปใช้งานได้จริง การแสดงผลโดยภาพรวม การมีข้อสันนิษฐานในด้านออกแบบที่ไม่อาจหักล้างได้

ปัจจุบันองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลกหรือ WIPO สนับสนุนเพื่อให้ประเทศต่างๆ ใช้ระบบกรุงเฮกเพื่อจดทะเบียนสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ระหว่างประเทศซึ่งในปี พ.ศ.2563 นี้ มีประเทศที่เข้าร่วมระบบกรุงเฮกทั้งหมด 74 คู่สัญญา โดยทั้งหมดครอบคลุม 90 ประเทศ ซึ่งหมายความว่า ภาคีสมาชิกที่มีสหภาพหลายประเทศอยู่ได้อาณัติก็ต้องปฏิบัติตามด้วย ระบบกรุงเฮกเป็นการลงทะเบียนระหว่างประเทศสำหรับการออกแบบผลิตภัณฑ์ให้ได้คุ้มครองในหลายประเทศโดยยื่นคำขอเดียว หนึ่งภาษาโดยมีค่าธรรมเนียมสกุลเงินเดียว ระบบกรุงเฮกมีฐานข้อมูลการออกแบบระดับโลกผ่านทางระบบเดียวที่เชื่อมต่อฐานข้อมูลประเทศทั้งหมดที่ลงทะเบียนและค้นหาการออกแบบรายสัปดาห์ได้

ปัญหาประการที่หนึ่งปัญหาความชัดเจนและขยายขอบเขตรองรับผลิตภัณฑ์สำหรับการออกแบบผลิตภัณฑ์บางส่วน การออกแบบผลิตภัณฑ์หนึ่ง สามารถนำขึ้นส่วนบางอย่างที่มีในแบบผลิตภัณฑ์หลักเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ด้วยการออกแบบใหม่ได้ โดยอาศัยการพัฒนาด้านความสวยงามเพื่อออกแบบสิ่งประดิษฐ์นั้นให้เป็นถูกใจของผู้ซื้อและสามารถขายในตลาด ระบบกรุงเฮกมีการกล่าวถึงเรื่องนี้ไว้กล่าวคือ เมื่อมีการยื่นคำขอตามระบบกรุงเฮกสำหรับการออกแบบผลิตภัณฑ์บางส่วน การออกแบบดังกล่าวจะได้รับการพิจารณาภายใต้ระบบกรุงเฮกได้นั้นจะต้องแสดงรายละเอียดในเรื่องของจำนวนงานออกแบบลักษณะเดียวกันที่ปรากฏอยู่แล้ว ทำให้แบบผลิตภัณฑ์บางอย่างนั้นมีประสิทธิภาพที่จะได้รับความคุ้มครองมากกว่าการคุ้มครองการออกแบบทั้งชิ้นงาน สำหรับการออกแบบผลิตภัณฑ์บางส่วนที่ขอรับความคุ้มครองตามระบบกรุงเฮกนั้น คำขอจะต้องกล่าวถึงรายละเอียดของการออกแบบในเชิงของการเปิดเผยสิ่งซึ่งเป็นสาระสำคัญ โดยรายละเอียดนั้นสามารถนำมาใช้ในทางอุตสาหกรรมได้ แต่ทั้งนี้รายละเอียดดังกล่าวไม่จำเป็นถึงขนาดที่ต้องเป็นผู้ยื่นคำขอจะต้องเปิดเผยเทคนิคในการออกแบบ เพียงแต่แสดงให้เห็นถึง มุมมองหรือมิติของแบบผลิตภัณฑ์บางส่วนสำหรับคำขอนั้นเพื่อประกอบการพิจารณาสำหรับการรับความคุ้มครองผลิตภัณฑ์บางส่วน

ปัญหาที่สอง การขอรับความคุ้มครองการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่มีความใหม่จะได้รับการจดทะเบียนตามระบบกรุงเฮก แต่ทั้งนี้ระบบกรุงเฮกกล่าวถึงการออกแบบที่มีการปรากฏต่อสาธารณะที่สามารถยื่นคำขอในระบบกรุงเฮกได้ ถ้าหากเป็นการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่

เกี่ยวเนื่อง ทำให้เกิดการพิจารณาว่าการออกแบบผลิตภัณฑ์หลักที่ปรากฏอยู่แล้วไม่ถูกนำมาพิจารณาในคำขอการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวเนื่อง อาทิ ความเกี่ยวเนื่องจากการใช้งานร่วมกัน หรือ ความเกี่ยวเนื่องจากความสัมพันธ์ภาคอุตสาหกรรมระหว่างบริษัทแม่กับบริษัทลูก การออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องที่ได้รับ ความคุ้มครองตามระบบกรุงเฮกนั้นเนื่องจากว่า การออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวเนื่องมีความสำคัญมากกว่า การออกแบบผลิตภัณฑ์หลัก โดยการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวเนื่องเพื่อให้คำขอของการออกแบบของทั้งสองประเทศมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองสำหรับการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวเนื่องในระบบกรุงเฮก

ปัญหาที่สาม การพิจารณาความใหม่ กรณีงานที่ปรากฏอยู่แล้ว ระบบกรุงเฮกมีการพิจารณาความใหม่กรณีงานที่ปรากฏอยู่แล้วในเรื่องข้อยกเว้นกรณีที่มีการออกแบบนั้นขาดความใหม่ โดยข้อนี้จะกล่าวถึงคำขอที่มีความเกี่ยวข้องกับภาคีประเทศญี่ปุ่นและประเทศเกาหลี ซึ่งข้อเว้นกรณีนี้คำขอการออกแบบภายใต้ระบบกรุงเฮกที่ขาดความใหม่อันจะได้รับการพิจารณาเป็นสิทธิพิเศษนี้ระบุไว้ในกฎหมายของผู้ออกแบบในประเทศภาคีทั้งสองประเทศ หากผู้รับคำขอเป็นประเทศทั้งสองข้างต้นแล้วย่อมสามารถระบุยื่นคำขอที่ขาดความใหม่เพื่อขอรับความคุ้มครองภายใต้ระบบกรุงเฮกนี้ได้

สำหรับบทความนี้ ผู้ศึกษามุ่งศึกษาหลายประการเกี่ยวกับปัญหาการพิจารณาหลักเกณฑ์การขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อเข้าเป็นภาคีกรุงเฮกที่มีลักษณะระบบที่ค่อนข้างเรียบง่ายแต่มีความแตกต่างจากการออกแบบผลิตภัณฑ์ของประเทศไทยในส่วนรายละเอียดซึ่งเป็นประเด็นสำคัญให้การพิจารณาให้ความคุ้มครองโดยจากที่ได้ศึกษาและวิเคราะห์ปัญหา ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะ กล่าวคือ

1. ปัญหาความชัดเจนและขยายขอบเขตรองรับผลิตภัณฑ์สำหรับการออกแบบผลิตภัณฑ์บางส่วน

ในการรับความคุ้มครองสำหรับการออกแบบผลิตภัณฑ์บางส่วนทำให้เกิดปัญหา ความชัดเจนและขอบเขตว่า การออกแบบบางส่วนมีลักษณะหรือข้อถือสิทธิอย่างไร ทำให้เกิดปัญหาความชัดเจนและขยายขอบเขตรองรับผลิตภัณฑ์สำหรับการออกแบบผลิตภัณฑ์บางส่วน ผู้ศึกษาจึงขอเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาดังนี้

1.1 กำหนดคำนิยามเพิ่มเติมในพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ. ศ. 2522 มาตรา 3 ในคำว่า ผลิตภัณฑ์บางส่วน กล่าวคือ แบบผลิตภัณฑ์บางส่วน หมายความว่า ส่วนหนึ่งของรูปร่างผลิตภัณฑ์ หรือ องค์ประกอบ ลวดลาย หรือ สีของผลิตภัณฑ์ อันมีลักษณะพิเศษสำหรับผลิตภัณฑ์ซึ่งสามารถใช้เป็นแบบสำหรับอุตสาหกรรมรวมถึงหัตถกรรมได้ ทั้งนี้แบบผลิตภัณฑ์บางส่วนไม่ใช่ส่วนประกอบหรือชิ้นส่วนของการออกแบบนั้น

1.2 แบบฟอร์มคำขอรับความคุ้มครองการออกแบบผลิตภัณฑ์บางส่วน สมควรได้รับการปรับปรุงโดยมีการเพิ่มเติมรายละเอียด ในคำขออันเป็นแบบฟอร์มในหัวข้อว่าไม่ขอรับความคุ้มครองใน

แบบผลิตภัณฑ์ทั้งหมด เนื่องจากว่า ทั้งหมดของแบบผลิตภัณฑ์นั้นมีบางส่วนที่ไม่มีความหมาย หรือ ขาดความใหม่ และต้องให้รายละเอียดที่ชัดเจน และครบถ้วนสำหรับสิ่งที่ไม่ขอรับความคุ้มครอง

1.3 มีการกำหนดรูปภาพหรือรูปวาดที่ประกอบกับแบบผลิตภัณฑ์ที่ขอรับความคุ้มครองใน บางส่วนโดยละเอียด มีข้อกำหนดให้รูปภาพมีขนาดความละเอียดสูง ต้องไม่มีการปกปิดหรือปิดบังซึ่ง การออกแบบ ไม่มีการนำสิ่งประดับตกแต่งอื่นที่ไม่ได้ขอรับความคุ้มครองหรือไม่เกี่ยวข้องมาปรากฏใน รูปภาพ ต้องแสดงมิติมุมมองให้ครบทุกด้านในมุมมอง หากไม่ครบตามกำหนดเงื่อนไข มุมมองนั้นจะไม่ได้ รับความคุ้มครองด้วย เช่น มุมมองมุมสูง มุมมองด้านล่างสุด รูปภาพที่นำมาประกอบคำขอต้องอยู่ในระดับ มาตรฐานมืออาชีพ มีการตัดมุม ตัดฉาก มีการแสดงซึ่งเส้นประและเส้นทึบ

2. ปัญหาการขอรับความคุ้มครองการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้อง

ในการออกแบบมีสินค้าหลายจำพวกซึ่งบางจำพวกเป็นการใช้ประโยชน์หรือใช้สอยร่วมกัน หรือ บางจำพวกเป็นประเภทเดียวกันอาศัยความเป็นบริษัทแม่บริษัทลูกในการออกแบบนำความมีชื่อเสียงของ แบบผลิตภัณฑ์ของบริษัทแม่เป็นกลยุทธ์ในการขายสินค้าของแบบผลิตภัณฑ์บริษัทลูก ทำให้เกิดปัญหา การยื่นขอรับความคุ้มครองที่เป็นชุดแบบผลิตภัณฑ์ที่ใช้สอยร่วมกันหรือแบบผลิตภัณฑ์บริษัทแม่บริษัทลูก ต้องยื่นคำขอแยกคำขอเป็นรายชิ้น เกิดการคัดค้านนายทะเบียน เนื่องจากแบบผลิตภัณฑ์ดังกล่าวเหมือน คล้ายกับแบบผลิตภัณฑ์ผู้อื่น ผู้ศึกษาขอเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาดังนี้

2.1 มีการเพิ่มเติมบทบัญญัติคำนิยามตามพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522 มาตรา 3 วางหลัก ว่า แบบผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องในพระราชบัญญัตินี้ หมายความว่า แบบซึ่งมีความเกี่ยวเนื่องโดยประโยชน์ใช้ สอยหรือความเกี่ยวพันในบุคคล เพื่อขอรับความคุ้มครอง รูปร่างของผลิตภัณฑ์ หรือ องค์ประกอบของ ลวดลาย หรือ สีของผลิตภัณฑ์ อันมีลักษณะพิเศษสำหรับผลิตภัณฑ์ ซึ่งสามารถใช้เป็นแบบผลิตภัณฑ์ สำหรับอุตสาหกรรมรวมถึงหัตถกรรมได้

2.2 มีการกำหนดหลักเกณฑ์ว่าด้วยประโยชน์การใช้สอยเพื่อประกอบการออกแบบ เช่น ชุดกาแฟ ชุดอุปกรณ์สูบบุหรี่ ชุดเครื่องเทศ ชุดมิด ชุดของเล่น เป็นต้น และกำหนดแบบแผน (Pattern) เพื่อขอรับ ความคุ้มครอง อาทิ หากจะขอรับความคุ้มครองแบบผลิตภัณฑ์ที่มีความเกี่ยวเนื่อง ชุดผลิตภัณฑ์นั้นต้องม ีความสอดคล้องกัน อาทิ มีโทนสี มีที่มา มีผู้คิดค้น หรือนักออกแบบเป็นบุคคลคนเดียวหรือมีความ เกี่ยวเนื่องกัน

2.3 มีการกำหนดกฎเกณฑ์ว่าด้วยการออกแบบที่ขายกันเพื่อให้แบบผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องได้รับความ คุ้มครอง โดยเพิ่มเติมบทบัญญัติหมวดที่ 3 สิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ เพิ่มเติมมาตราอันว่าด้วย การออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้อง โดยวางหลักว่า นักออกแบบอาจลงทะเบียนการออกแบบซึ่งคล้ายกันกับ การออกแบบที่ลงทะเบียนของตนได้ ซึ่งต่อไปนี้เรียกว่า การออกแบบเกี่ยวเนื่องกัน ทั้งนี้ นักออกแบบต้อง

ชี้แจงความเกี่ยวเนื่องกันคือขอบเขตการออกแบบเดิมที่ลงทะเบียน และการลงทะเบียนที่มีความเกี่ยวเนื่องนี้สามารถลงทะเบียนเพื่อให้เกิดประโยชน์กับนักออกแบบเพื่อป้องกันการเลียนแบบจากบุคคลอื่นที่ไม่มีสิทธิ

3. ปัญหาการพิจารณาความใหม่ กรณีงานที่ปรากฏอยู่แล้ว

เนื่องจากสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์มีต้นกำเนิดจากประเทศทางฝั่งตะวันตกซึ่งจะมีรากศัพท์ของคำว่าใหม่แตกต่างกันไป อันเป็นการตีความจากภาษา โดยความใหม่ที่เป็นหลักเกณฑ์ในการพิจารณาการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่จะได้รับความคุ้มครอง คือ ความใหม่ (New) ซึ่งความใหม่นี้มีลำดับความคิดการออกแบบมาจากสิ่งแปลกใหม่ (Novelty) และ เรื่องใหม่ (Novel) ซึ่งพิจารณาจากภาษาอังกฤษจะเห็นความแตกต่างของรากศัพท์อันเป็นต้นกำเนิดเพื่อขอรับความคุ้มครองแบบผลิตภัณฑ์ แต่หากพิจารณาตามภาษาไทยจะต้องมีคำอธิบายที่ชัดเจนไม่สามารถให้ความหมายโดยสันได้ จึงเกิดปัญหาความใหม่กรณีงานที่ปรากฏอยู่แล้ว ผู้ศึกษาขอเสนอแนะแนวทางดังต่อไปนี้

3.1 ระบบสืบค้นสิทธิบัตรที่ได้ลงทะเบียนไว้สำหรับการออกแบบผลิตภัณฑ์ในปัจจุบันนั้นสามารถสืบค้นได้จากแหล่งที่มาหลายแหล่ง อาทิ ประเทศญี่ปุ่น สืบค้นได้จาก JPO สาธารณรัฐเกาหลี สืบค้นได้จาก KIPO ประเทศสหรัฐอเมริกา สืบค้นได้จาก UPSTO ทั่วโลกสามารถสืบค้นบางส่วนได้จาก WIPO หรือ ระบบกรุงเฮก Hague และประเทศไทยสามารถสืบค้นข้อมูลการออกแบบผลิตภัณฑ์ได้จาก DIP อันเป็นส่วนหนึ่งของแหล่งข้อมูล หลักเกณฑ์ของการพิจารณาความใหม่ กรณีของงานที่ปรากฏอยู่แล้วจะต้องเป็นการสืบค้นข้อมูลจากระบบฐานข้อมูลจากแหล่งที่มาเป็นหลัก ซึ่งการออกแบบบางอย่างไม่ได้รับการจดทะเบียนเสมอไปเนื่องจากเป็นความประสงค์ของผู้สมัครที่ไม่ต้องการขอรับความคุ้มครองตามกฎหมายเรียกว่าการออกแบบแบบชุมชน ผู้ศึกษาขอเสนอแนะแนวทางให้การคุ้มครองการออกแบบแบบชุมชนให้ได้รับความคุ้มครองสามปีเช่นเดียวกับประเทศสหรัฐอเมริกาที่ให้การคุ้มครองการออกแบบแบบชุมชนกรณีที่มีการออกแบบดังกล่าวจะมีความใหม่ก็ดี แต่ไม่ได้จดทะเบียนให้มีการคุ้มครองเช่นเดียวกันตามกฎหมาย

3.2 หากประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิกของระบบกรุงเฮกจะต้องมีหลักการและข้อยกเว้นในเรื่องความใหม่เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย อันเป็นผลกระทบมาจากสาธารณรัฐเกาหลีและประเทศญี่ปุ่นที่ได้ให้ความคุ้มครองการออกแบบผลิตภัณฑ์ ในกรณีที่ไม่มีความใหม่ก็สามารถขอรับความคุ้มครองได้ ซึ่งหากประเทศไทยไม่มีบทบัญญัติในเรื่องกฎหรือหลักเกณฑ์ในการยกเว้นการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ไม่มีความใหม่เพื่อให้ได้รับความคุ้มครองจะทำให้ได้รับการตอบโต้หรือโต้แย้งว่าอาจจะเป็นการเลือกปฏิบัติได้ ดังนั้นจึงสมควรกำหนดกฎเกณฑ์การออกแบบที่ขาดความใหม่และปรากฏอยู่แล้วให้ได้รับความคุ้มครองได้

3.3 สร้างมาตรการตอบโต้เมื่อมีชาวต่างประเทศขอรับความคุ้มครองตามระบบกรุงเฮก เนื่องจากไม่เข้าคำนิยามตามความหมายที่เป็นกฎหมายไทยภายในประเทศไทย โดยหนึ่งผู้สมัครจะขอรับความ

คุ้มครองในประเทศอื่นและรวมถึงประเทศไทย โดยมาตรการตอบโต้นี้คือมาตรการที่จะปฏิเสธไม่รับการออกแบบผลิตภัณฑ์ดังกล่าว

เอกสารอ้างอิง

จักรกฤษณ์ ควรวจน์. **กฎหมายสิทธิบัตรแนวคิดและบทวิเคราะห์**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2560.

ไชยยศ เหมะรัชตะ. **ลักษณะของกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา**. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2562.

Philippe J.C. Signore. “Design Patent Protection in The United States.”, 2020.

The Intellectual Property Office (IPO). **Design Economics Chapter Four: Design Rights, An International Comparison**. United Kingdom: The Government Standard: 2011.

Tiffany Mahmood. “Design Law in The United States as Compared to The European Community Design System: What Do We Need to Fix.” In **Fordham Intellectual Property Media and Entertainment Law Journal**, 2014. WIPO World Intellectual Property Organization. **Learn from The Past Create the Future: Inventions and Patents**, 2007.

World Intellectual Property Organization. “The Hague System for The International Registration of Industrial Designs.”.